

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

STAD OCH LAND-KLYFTANS EFFEKT PÅ POLITISK TILLIT

En kvantitativ studie av politikerförtroendet i 18
europeiska länder

Linnea Christensson

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht 2019
Handledare:	Laura Lungu
Antal ord:	8 366

Abstract

This study examines the effect of the urban-rural divide on political trust using data from 18 European countries. Recent political events as the result of the Brexit-vote in the United Kingdom and the French Yellow vests movement indicates a political distrust among rural areas. The study draws on the theoretical framework of centres and peripheries which states that peripheral areas are subordinate to the political centers. Complementary alternative explanations of political trust are also used to control for factors connected to institutional and cultural theories of the origin of trust. Based on previous research that found empirical support for lower levels of political trust in peripheral areas, rural areas were expected to be less trusting compared to urban areas. Using regression analysis this study examines the connection between place of residence and political trust under control for sociodemographic factors, social trust, satisfaction with democracy, centralisation and country specific factors. The study found no connection between the urban rural-divide and political trust. However, the results are in line with previous research stating that institutional theories regarding political trust holds more explanatory power compared to cultural theories.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Disposition	5
2. Teori	5
2.1 Centrum och periferier	5
2.2 Klyftan mellan stad och land	7
2.3 Tidigare forskning rörande sambandet mellan bostadsort och politisk tillit.....	8
2.4 Alternativa förklaringar till politisk tillit	9
2.4.1 Kulturella förklaringar på makronivå (I)	10
2.4.2 Kulturella förklaringar på mikronivå (II).....	11
2.4.3 Institutionella förklaringar på makronivå (III).....	11
2.4.3 Institutionella förklaringar på mikronivå (IV)	12
3. Metod	13
3.1 Design	13
3.2 Fall	14
3.3 Studiens oberoende variabel	15
3.4 Studiens beroende variabel	17
3.5 Kontrollvariabler.....	18
3.5.1 Social tillit.....	18
3.5.2 Demografiska faktorer	19
3.5.3 Centraliserat eller decentraliserat land.....	19
3.5.4 Tillfredsställelse med demokratin.....	19
3.5.5 Landsspecifika effekter	20
4. Resultat	20
4.1 Korrelationsanalys	20
4.2 Regressionsanalys.....	22
5. Diskussion.....	26
5.1 Har stad och land-klyftan förklaringskraft vad gällande skillnader i politisk tillit?	26
5.2 Slutsats	28
6. Referenser	28

Appendix 1

1. Inledning

Att medborgarna har förtroende för politikerna som ska representera dem är avgörande i en fungerande demokrati. En rad händelser under de senaste åren såsom Brexit-omröstningen i Storbritannien, valet av Donald Trump till president i USA samt gula västarna-rörelsen i Frankrike har dock talat för ett missnöje hos landsbygden, vilket har aktualiserat frågan om stad och land-klyftans politiska effekter. Idag ses en polarisering mellan stad och landsbygd rörande såväl värderingar som ekonomi och politik (Jennings & Stoker, 2016). Även om politisk tillit är ett välstuderat forskningsområde har få studier undersökt fenomenet utifrån en uppdelning mellan stad och land. Tidigare forskning har visat att landsbygden generellt är mindre tillitsfulla (Andersson, Ohlsson, Oscarsson & Oskarsson, 2017) samt att avstånd till politiskt centrum förklarar viss variation i politiskt förtroende i Norge (Stein, Buck & Björnå, 2019). Denna studie bygger vidare på dessa resultat och testar variabelns förklaringsfaktor i en europeisk kontext.

Studiens teoretiska ramverk bygger på teorin om centrum och periferier (Rokkan & Urwin, 1983) som menar att perifera områden underordnas och missgynnas av politiska centrum. Utöver detta använder studien alternativa förklaringar till politisk tillit som kan tänkas påverka sambandet mellan boendeort och politikerförtroende. Dessa förklaringar baseras på kulturella och institutionella förklaringar till politisk tillit (Mishler & Rose, 2001). Kulturella förklaringar hävdar att tillit uppstår utanför politiken, i en förlängning av den sociala tilliten. Institutionella förklaringar menar att tillit är den rationella konsekvensen av politikens prestation. Utifrån teorin om centrum och periferier förväntas den politiska tilliten påverkas negativt av att bo på landsbygden. Studien testar detta samband under kontroll för alternativa förklaringar samt för landsspecifika effekter. Frågan som ligger till grund för studien är:

Har stad och lands-klyftan förklaringskraft vad gällande skillnader i politiskt tillit?

Forskningsfrågan besvaras användande data från European Social Survey round 9 (2018) med svarande från 18 europeiska länder. Studien använder sig av statistisk metod och analysen består av en korrelationsanalys samt multipel regressionsanalys. Resultatet av analysen kan sammanfattas i två punkter: studien finner inget signifikant samband mellan boendeort och politisk tillit. Att resultaten skiljer sig åt från Stein m.fl. (2019) kan bero på skillnader i operationaliseringen av studiens oberoende variabel. Denna studie undersöker skillnaden mellan personer boende på landsbygd och i städer, medan Stein m.fl. (2019) mäter effekten av

avstånd till politiskt centrum. Det är möjligt att det är främst avstånd till politiskt centrum som påverkar tilliten. Däremot finner studien att tillfredsställelse med demokratin är den starkaste indikatorn på politisk tillit, vilket stödjer den institutionella teorin och bekräftar tidigare forskning (Christensen & Lægroid, 2005; Mishler & Rose, 2001; Norén Bretzer, 2005).

1.1 Disposition

Studien inleds med en genomgång av det teoretiska ramverk som ligger till grund för undersökningen. Först presenteras teorin om centrum och periferier som är studiens huvudsakliga teoretiska grund. Därefter beskrivs klyftan mellan stad och land. För att ha en teoretisk "karta" att orientera efter i undersökningen används alternativa förklaringar till politisk tillit som kan tänkas påverka sambandet. Metoddelen inleds med att valet av design och fall beskrivs. Därefter presenteras studiens variabler och dess operationalisering diskuteras. Resultatdelen inleds med en korrelationsanalys, följt av regressionsanalysen och en beskrivning av resultaten. I den avslutande delen diskuteras studiens resultat och förslag på vidare forskning ges.

2. Teori

I detta stycke presenteras studiens teoretiska ramverk. Rokkan och Urwins (1983) teori om centrum och periferier samt forskning kring klyftan mellan stad och land ligger till grund för studiens teoretiska antagande om att förtroendet för politiker skiljer sig åt mellan stad och land. Detta presenteras närmare i första halvan av stycket. Därefter redogörs för tidigare forskning som ägnat sig åt sambandet mellan boendeort och politisk tillit. Styckets sista del ägnas åt alternativa förklaringar till politisk tillit samt hur dessa kan kopplas till klyftan mellan stad och land. Utifrån dessa ställs studiens kontrollvariabler upp.

2.1 Centrum och periferier

Studien utgår från ett antagande om att stadsbor och landsbygdsbor skiljer sig med avseende på den tillit de känner inför politiken på så sätt att personer som bor på landsbygd är mindre tillitsfulla än stadsbor. Denna skillnad antas till viss del kunna förklaras genom deras bostadsort, även om andra faktorer naturligtvis också spelar roll. Detta antagande bygger på Rokkan och Urwins (1983) teori om *centrum* och *periferier*, där den idealtypiska periferin är en avlägsen plats som på flera sätt är underordnat det idealtypiska centrumet.

Rokkan och Urwin (1983) argumenterar för att perifera platser kan förstås ur två olika perspektiv: det horisontella och det vertikala. Ur ett horisontellt synsätt definieras centrum och periferier endast utifrån deras geografiska egenskaper. De ses som enheter som kan jämföras utifrån deras geografiska egenskaper som avstånd, folkmängd eller administrativa befogenheter. Detta synsätt medger däremot inget maktperspektiv i förhållandet mellan stad och land, utan uppdelningen är strikt geografisk. Utifrån det vertikala synsättet, däremot, förstås platser också utifrån de personer som bebor dem. Geografiska platser skiljer sig därmed även på det sätt att de kan vara över- eller underordnade varandra. Att ett område är perifert i förhållande till ett annat betyder alltså inte endast att det är geografiskt avlägset och står under centrumets territoriella kontroll, utan det medför även att platsen är underställd centrumet på flera sätt. Rokkan och Urwin (1983) menar att perifera platser ofta präglas av dåliga ekonomiska förhållanden relativt centrumet, att lokala kulturer ofta har svårt att motstå påtryckningar från centrumet samt att periferier tenderar att styras av en förvaltning som många gånger betonar centrumets intressen över de lokala. Periferins underordning är på så sätt tredelad: man är politiskt, ekonomiskt och kulturellt underordnad och beroende av centrumet.

Det vertikala synsättet på platser medför alltså ett maktperspektiv i förhållandet mellan stad och land. Rokkan och Urwin (1983) menar att landsbygdens tredelade underordning ger upphov till utvecklandet av en gemensam "platsidentitet" hos de boende i periferin. Samtidigt som man är en del av den nationella identiteten tillhör man också en utomstående grupp. Rothstein och Stolle (2003) menar att upplevelsen av att tillhöra en marginaliserad grupp kan ha en negativ inverkan på den tillit individen har till politiken, men att medborgare som upplever att de är jämlikt behandlade av välfungerande, icke-korrupta institutioner är mer välvilligt inställda till såväl det politiska systemet som till andra människor. Rättvisa och opartiska politiska institutioner är därmed viktiga för att bygga förtroende. Att styras av en politisk förvaltning som utgår från stadens bästa kan därför tänkas leda till lägre tillit på landsbygden. Om politiker agerar i centrumets intresse så påverkar det rimligen det förtroende människor i periferin känner inför dem. Christensen och Læg Reid (2005) finner belägg för att det politiska förtroende påverkas negativt av *politisk cynism*, alltså upplevelsen av att politikerna tappat kontakten med väljarna. Om landsbygdsborna känner sig åsidosatta och orättvist behandlade av politikerna sjunker rimligen den tillit de känner till politiken. Vidare kan stadens maktövertag leda till att landsbygden utmålas som avvikande och problemfylld. Att anses vara den avvikande "andre"

menar Rothstein och Stolle (2003) har en negativ inverkan på den självkänsla och tillit man känner inför politiken.

2.2 Klyftan mellan stad och land

Uppdelningen mellan stad och land kan alltså förstås som uppdelningen mellan centrum och periferier. Staden är överordnad med avseende på ekonomi, politik samt kultur och det kan argumenteras för att klyftan mellan de två platserna blir allt större. Baserat på data från SOM-undersökningen argumenterar Andersson m.fl. (2017) för att det existerar en politiskt skiljelinje mellan stad och land i Sverige samt att denna tas i uttryck i skillnader i både levnadsförhållanden och politiska åsikter.

Jennings och Stoker (2016) menar att den ökade globaliseringen bidrar till att de ekonomiska resurserna allt mer koncentreras till städerna. Detta sker på bekostnad av landsbygden som urholkas på resurser och arbetsmöjligheter, eftersom den allt mer globala handeln sker främst i städer. Binelli och Loveless (2016) argumenterar för att detta leder till en känsla av att ha blivit utelämnad från den ekonomiska framgången, då effekterna av den globaliserade ekonomin främst ackumulerats i städerna. I deras studie av 12 europeiska länder finner de att landsbygdsbor känner sig mindre rika jämfört med stadsbor som innehar samma nivå av rikedom (Binelli & Loveless, 2016).

Klyftan mellan stad och land är också politisk, då man styrs av en förvaltning som är lokaliserad i städerna. Landsbygden har även generellt sämre tillgång till offentlig service och välfärd vilket också inverkar på känslan av att gått miste om globaliseringens framgångar (Binelli & Loveless, 2016). Detta kan mycket väl påverka det förtroende landsbygden har för politiken. Christensen och Læg Reid (2005) finner att individer som är nöjda med hur det politiska systemet presterar även tenderar att ha högre politiskt förtroende. Vidare finner de även att upplevelsen av att politikerna är lyhörda för medborgarnas behov är viktig för att tillit ska uppkomma. Att som landsbygdsbo styrs av en förvaltning som premierar städerna och som främst lyssnar till städernas behov kan alltså ha en negativ inverkan på det politiska förtroendet hos landsbygden.

Klyftan mellan stad och land är inte bara ekonomisk och politisk i sin natur, utan även kulturell. Utifrån geografiska skillnader ser vi även en uppdelning av värderingar, där städer går generellt mot att bli allt mer multikulturella, liberala och globala, och landsbygden blir mer inåtvänd,

illiberal och främlingsfientlig (Jennings & Stoker, 2016). I Sverige märks denna värderingsklyfta i vilka partier som är starka var. Konservativa partier som Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna är starkare på landsbygden medan mer progressiva partier som Liberalerna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ är större i städerna (Andersson m.fl., 2017). Något paradoxalt verkas dock förekomsten av social tillit vara större hos landsbygden än i stadsområden (Eriksson, Hochwälder & Sellströms, 2011; Sørensen, 2016). Det kan argumenteras för att en allt mer global och multikulturell värld gör behovet av gemenskap i lokalsamhälle större. Huruvida den sociala tilliten på landsbygden förändrats över tid är dock osäkert. Sørensen (2016) argumenterar för att det finns ett större behov av samarbete i mindre samhällen, samt att det i en mindre grupp är viktigt att hålla dig på god fot med övriga vilket kan bidra till att den sociala tilliten är högre på landsbygden.

3.3 Tidigare forskning rörande sambandet mellan bostadsort och politisk tillit

Maktobalansen mellan stad och land kan alltså ge upphov till spänningar mellan platserna vilket i sin tur kan påverka det politiska förtroendet hos invånarna. Trots detta har få studier undersökt sambandet mellan bostadsort och politiskt tillit, annat än som kontrollvariabler (Delhey & Newton, 2005; Mishler & Rose, 2001). Sambandet har till viss del undersökts i Sverige: i en rapport från det svenska SOM-institutet finner Andersson m.fl (2017) att tilliten för såväl media som för politiska institutioner från kommunal- till EU-nivå är genomgående lägre hos landsbygdsbor jämfört med stadsbor. Stein m.fl.:s (2019) mer utförliga studie av politisk tillit i Norge finner empiriska belägg för teorin om centrum och periferier. De argumenterar för att spänningarna mellan centrum och periferi "spiller över" på den tillit individen känner till det politiska systemet. Stein m.fl. (2019) visar att invånare i de norra delarna av Norge har en lägre grad av politiskt förtroende jämfört med invånare i de södra delarna, även under kontroll för demografiska, politiska och ekonomiska variabler, vilket stödjer antagandet om att geografisk plats har en inverkan på politisk tillit. Stein m.fl. (2019) menar dock att avstånd från politiskt centrum, snarare än stad- landklyftan är en viktigare faktor när det gäller platsers inverkan på politisk tillit, men oavsett så tyder deras resultat på att viss variation i politiskt tillit kan förklaras genom geografiska faktorer.

Det bör dock tas i beaktning att även då Stein m.fl (2019) finner en geografisk skiljelinje med avseende på politisk tillit så undersöker studien endast fallet Norge vilket gör att möjligheterna till att dra generella slutsatser minskar, jämfört med om man analyserat flera fall. Detta

motiverar vidare studier inom området. Stein m.fl. (2019) menar att skiljelinjen bäst förstår utifrån avstånd till politiskt centrum, men det kan argumenteras för att denna förståelse främst gäller Norge, ett land med stora avstånd. I andra länder som inte har stora geografiskt avlägsna regioner kan en uppdelning mellan städer och landsbygd vara mer passande. Ett tredje argument för att vidare studier utöver Stein m.fl. (2019) behövs är att Norge rimligen bör ses som ett avvikande fall vad gällande politiskt tillit på landsbygden. Detta då landet länge fört en aktiv landsbygdspolitik där man i stor utsträckning omlokaliserat resurser till landsbygden (Gulbrandsen, 2005) vilket rimligen kan tänkas påverka den tillit landsbygdsbor känner såväl som benägenheten att flytta till landsbygd.

Stein m.fl. (2019) menar att en anledning till att få studier undersökt sambandet mellan bostadsort och politisk tillit är att man i jämförande studier utgått från att det inte finns några regionala skillnader inom länder. Antagandet att nationella skillnader inom tillit kan förekomma bekräftas även i Mishler och Roses (2001) studier av grunderna till politiskt förtroende där de finner att tillit orsakas av faktorer på såväl mikro- som makronivå. Även om skiljelinjen mellan stad och land är vedertagen inom politisk sociologi menar Andersson m.fl. (2017) att den varit något "bortglömd", vilket också kan vara en anledning till att få studier undersökt dess effekter på tillit. För att ha en teoretisk "karta" att orientera efter utgår studien från tidigare förklaringar till tillit som kan tänkas påverka både bostadsort och politiskt förtroende. Dessa presenteras nedan.

2.4 Alternativa förklaringar till politisk tillit

Inom litteraturen kring politiskt förtroende kan två huvudsakliga förklaringar rörande uppkomsten till tillit identifieras: institutionella teorier och kulturella teorier (Mishler & Rose, 2001). Enligt institutionella teorier ses tillit som den rationella konsekvensen av att medborgarna upplever att det politiska systemet fungerar på ett tillfredsställande sätt. Effektiva och förutsägbara institutioner belönas med tillitsfulla medborgare. De institutionella förklaringarna hävdar alltså att grunden till politisk tillit återfinns *inom* det politiska systemet. De kulturella teorierna, å andra sidan, menar att orsakerna till politiskt tillit återfinns *utanför* det politiska systemet, i en förlängning av den mellanmänniska tillit som erfars redan i tidig ålder genom kulturella normer och värderingar (Mishler & Rose, 2001). Enligt detta paradigm återfinns politiskt tillit i grupper med stark social gemenskap, där medborgarna är engagerade i sitt lokalsamhälle och har ett stort socialt kapital. Förklaringskraften för kulturella teorierna

är dock ifrågasatt. Teoritestande studier av såväl Mishler och Rose (2001) som av Norén Bretzer (2005) finner dock starkare belägg för institutionella förklaringar till politisk tillit.

Utöver att skilja mellan institutionella och kulturella förklaringar kan en ännu finare uppdelning göras mellan faktorer på mikro- och makronivå. Makroperspektivet ser tillit som en egenskap som återfinns hos grupper medan mikroperspektivet menar att tillit varierar på individuell nivå (Mishler & Rose, 2001). Kombinerat med den tidigare uppdelningen ges ett teoretiskt ramverk där politiskt tillit förklarar längs två olika dimensioner, vilket ger fyra kombinationer:

Tabell 1. Teorier rörande uppkomsten av politisk tillit

	Kulturella teorier	Institutionella teorier
Makronivå	Geografiskt avgränsad kultur (I)	Institutionell prestation (III)
Mikronivå	Individens socialisering (II)	Individuella uppfattningar av institutionell prestation (IV)

Efter Mishler & Rose (2001, s. 34) och Norén Bretzer (2005, s. 4).

2.4.1 Kulturella förklaringar på makronivå (I)

Enligt kulturella teorier på makronivå ses politisk tillit som en egenskap som uppkommer i en social och kulturell kontext och varierar på gruppnivå (Mishler & Rose, 2001). Mishler och Rose (2001) benämner denna kategori "nationell kultur", men Norén Bretzer (2005) menar att den också kan kallas "geografiskt avgränsad kultur", eftersom tilliten på aggregerad nivå kan variera mellan grupper inom länder, såväl som mellan länder. Putnams teori om att välfungerande institutioner skapas genom ett starkt civilsamhälle kan anses tillhöra detta paradigm (Norén Bretzer, 2005). Putnam (2011) argumenterar för att samhällen där medborgarna i stor utsträckning är engagerade i lokala föreningar och organisationer präglas av stark social tillit, vad Putnam kallar "medborgaranda". Medborgarandan har i sin tur en positiv inverkan på det förtroende medborgarna känner inför politiska institutioner, vilket i förlängningen gör det enklare för de politiska institutionerna att verka på ett effektivt sätt (Putnam, 2011). Enligt teorin gäller även omvänt att samhällen som präglas av låg politisk tillit skapar ineffektiva institutioner. Detta argument stöds av Marien och Hooge (2011) som i

en studie av sambandet mellan tillit och lagefterlevnad fann att låglitare är mer benägna att acceptera olagligt beteende.

Den politiska tilliten skapas alltså i en kulturell kontext och varierar därmed mellan grupper, enligt teorin. Det kan vara på nationell nivå såväl som mellan grupper inom landet (Norén Bretzer, 2005; Sztompka, 1998). Som tidigare nämnt verkar den sociala tilliten vara starkare på landsbygden än i städer (Eriksson, Hochwälder & Sellströms, 2011; Sørensen, 2016), vilket kan påverka sambandet mellan bostadsort och politisk tillit.

2.4.2 Kulturella förklaringar på mikronivå (II)

Det kulturella mikroperspektivet menar att politiskt tillit är en egenskap som människor, snarare än grupper innehar. Detta synsätt medger mer variation på individnivå än makroperspektivet som snarare framhäver variation mellan grupper (Mishler & Rose, 2001). Tilliten hos individer med liknande förutsättningar kan ändå variera beroende på individuella faktorer som kön, utbildning eller klass. Tidigare studier har visat att politiskt förtroende samvarierar med hög utbildning (Hooghe, Marien & de Vroome, 2012; Hooghe, Dassonneville & Marien, 2015). Vad gäller kön finner Norén Bretzen (2005) ingen effekt på politisk tillit. Norén Bretzen använder sig dock av svensk data, och det är möjligt att effekten av kön försvinner i en svensk kontext i och med den relativt höga jämställdheten i landet. Slutligen har klass visat sig haft en inverkan på tillit på så sätt att arbetarklassen tenderar att vara mindre tillitsfulla än övriga (Schoon, Cheng, Gale, Batte & Deary, 2010).

Sørensen (2016) som argumenten för vikten av att kontrollera för utbildning i jämförelser mellan städer och landsbygd eftersom urbana områden tenderar att vara mer utbildade. Städer erbjuder inte bara möjligheter till högre utbildning, utan här finns även fler arbetstillfällen vilket rimligen kan tänkas leda till en självselektion, där de som söker utbildning och välbetalda arbeten lämnar landsbygden. I och med att kvinnor i allt större utsträckning studerar vidare är det även relevant att kontrollera för kön.

2.4.3 Institutionella förklaringar på makronivå (III)

Institutionella teorier på makronivå ser tillit som en konsekvens av hur institutioner presterar: effektiva, rättssäkra och väl fungerande politiska institutioner skapar tillit. Hur politiska system är designade medför skillnader i institutionernas resultat vilket ger konsekvenser för hur

tillitsfulla medborgarna är (Mishler & Rose, 2001). Klarar myndigheterna att främja tillväxt, säkra individens rättigheter och styra på ett effektivt blir den rationella konsekvensen tillitsfulla medborgare. Norén Bretzer (2005) beskriver detta som att politikerna levererar det som medborgarna önskar. Klarar politikerna inte av att leverera enligt väljarnas önskemål bestraffas de med låg tillit, enligt teorin.

Som tidigare nämnt missgynnas ofta periferierna på bekostnad av centrumen i politiken. Denna effekt tenderar att ytterligare förstärkas om makten är centraliserad, då lokala representanter ses främst som företrädare för centrumet (Stein m.fl., 2019). I decentraliserade stater, å andra sidan, flyttar maktcentret närmare periferin. Det är möjligt att invånare i decentraliserade länder är mer benägna att flytta till perifera områden, där regioner har mer bestämmanderätt jämfört med i centraliserade länder. Graden av centralisering kan därmed påverka både valet av bostadsort och förtroende för politiken.

2.4.3 Institutionella förklaringar på mikronivå (IV)

På mikronivå är det individens subjektiva uppfattning av det politiska systemet som väntas påverka förtroendet, snarare än institutionernas objektiva prestation (Norén Bretzer, 2005). Det är i kontakten med politiska institutioner som tillit skapas eller misstro utvecklas beroende på hur välfungerande institutionerna anses vara. Politisk tillit ses på så sätt som den rationella konsekvensen av att medborgarna upplever att de politiska institutionerna fungerar på ett tillfredsställande sätt. (Mishler & Rose, 2001). Enligt teorin så färgas individens uppfattning om de styrande politikerna av varje persons erfarenheter, uppfattningar och förmågor. På så sätt kan två personer som lever under samma nationella eller regionala styra ha olika uppfattningar om hur väl politikerna presterat.

Det kan argumenteras för att den subjektiva uppfattningen påverkar valet av bostadsort genom att medborgare som är mindre nöjda med demokratin är mer benägna att bo i politikens periferier. Stein m. fl. (2019) menar att det finns en dubbelverkande effekt: de som är skeptiska mot politiken tenderar att flytta långt ifrån det politiska centrumet, och de som bor långt ifrån politiken tenderar att vara mindre tillitsfulla. Därför kontrollerar studien även för individens upplevda tillfredsställelse med demokratin.

3. Metod

Metodavsnittet inleds med en diskussion av studiens design och dess möjligheter och begränsningar. De länder som studien utgår ifrån och valet av data presenteras därefter. Slutligen beskrivs operationaliseringen av studiens beroende och oberoende variabler samt dess kontrollvariabler.

3.1 Design

Syftet med denna studie är som tidigare nämnt att undersöka om bostadsort har förklaringskraft vad gällande skillnader i politiskt tillit, och mer specifikt att testa hypotesen att personer som bor på landsbygden är mindre tillitsfulla än personer boende i städer. Utan begränsningar i form av tid och resurser hade det optimala varit att utformat studien som ett experiment där en grupp slumpmässigt utvalda fått bo i städer under en tid och en annan grupp slumpmässiga på landsbygden. På så sätt hade den geografiska platsens effekt på politisk tillit kunnat isoleras. Det näst bästa alternativet är att identifiera de faktorer som kan tänkas påverka politiskt tillit och jämföra individer som är lika på de avseendena - alltså kontrollera för bakomliggande variabler som kan tänkas påverka sambandet.

Studien använder sig av statistisk design, eftersom det då är möjligt att analysera sambandet mellan två variabler för ett stort antal analysenheter. Datan analyseras med regressionsanalys, där viktigaste informationen förmedlas i *regressionskoefficienten* som visar lutningen på regressionslinjen (Teorell & Svensson, 2016). Regressionskoefficienten kan tolkas som förändringen i Y när X ökar med ett steg. Hur stor del av variansen i den beroende variabeln som förklaras av den beroende visar R²-värdet (Teorell & Svensson, 2016). Det justerade R²-värdet tar även hänsyn till antalet variabler i analysen vilket ger ett något säkrare resultat.

Genom att föra in fler variabler i en multipel regressionsanalys minskar risken att eventuella samband är spuriösa eller undertryckta (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017). Valet av statistisk metod betyder dock *inte* att studien med säkerhet kan uttala sig det föreligger ett kausalt samband mellan den beroende och den oberoende variabeln. Det går heller inte att utesluta att det eventuella orsakssambandet går i motsatt riktning, så att graden av politisk tillit avgör vart individen väljer att bosätta sig.

3.2 Fall

Studien använder sig av enkätdata från European Social Survey (ESS) Round 9 (2018), samt data från QOG-institutet för variabler på landsnivå (Dahlberg, Holmberg, Rothstein, Alvarado Pachon & Svensson, 2018). Data från 18 länder ingår: Österrike, Belgien, Bulgarien, Schweiz, Cypern, Tjeckien, Tyskland, Estland, Finland, Frankrike, Storbritannien, Ungern, Irland, Italien, Nederländerna, Norge, Polen och Slovenien. ESS-datan valdes då flertalet europeiska länder är med i undersökningen, och då man ställt frågor om såväl bostadsort som uppfattningar om samhället och politiska uppfattningar. Dessutom är datan nyligen insamlad. I och med att stad och land-klyftan blivit återaktuell i politiken är det möjligt att tilliten hos landsbygden förändrats över tid, och att använda aktuell data är därför viktigt. Tabell 2 nedan visar det genomsnittliga förtroendet för politiker i varje land, ordnat från högst till lägst. Skalan går från 0 (inget förtroende) till 10 (fullständigt förtroende). Bland de länder som placerar sig högt upp finns västeuropeiska och skandinaviska länder, medan östeuropeiska länderna generellt återfinns mot slutet av listan.

Tabell 2. Medelvärde tillit efter land

Land	Medelvärde politisk tillit	Observationer
Nederländerna	5,385	1 650
Schweiz	5,369	1 473
Norge	5,280	1 398
Finland	4,901	1 738
Belgien	4,256	1 755
Österrike	4,240	2 457
Tyskland	3,964	2 339
Ungern	3,957	1 656
Irland	3,929	2 165
Estland	3,885	1 885
Tjeckien	3,561	2 351
Frankrike	3,539	1 968
Storbritannien	3,434	2 185
Polen	3,110	1 445
Italien	3,043	2 666
Cypern	2,829	767
Slovenien	2,670	1 301
Bulgarien	2,116	2 119
Totalt	3,836	33 318

3.3 Studiens oberoende variabel

Antagandet om att en persons bostadsort har en effekt på det förtroende hen känner inför det politiska systemet är centralt i denna uppsats. Detta undersöks genom en uppdelning mellan de respondenter som bor i städer och på landsbygden. Det kan dock argumenteras för att de landsbygdsbor som i stadsnära områden har lite gemensamt med de som lever i mer perifera

områden då den första gruppen ändå kan utnyttja stadens alla fördelar. Att istället mäta avstånd till huvudstad, som Stein m.fl. gör, hade möjligen gett en bättre begreppsvaliditet gentemot teorin om centrum och periferier eftersom avstånd är en central del i teorin. God begreppsvaliditet uppnås när teorin motsvarar de empiriska fenomenen som mäts motsvarar de teoretiska begreppen (Esaiasson m.fl., 2017). Att operationalisera den oberoende variabeln som avstånd till huvudstad hade dock krävt kunskap om respondenternas exakta bostadsort vilket surveyundersökningar sällan tillhandahåller på grund av etiska och lagliga skäl: det ska inte gå att utgrunda den intervjuades identitet utifrån den insamlade datan. Av denna anledning görs istället en uppdelning mellan de som bor i städer och de som bor på landsbygd i studien.

Stad-landsvariabeln bygger på frågan “*Which phrase on this card best describes the area where you live?*”. Svartalternativen är storstad (1), förort eller utkant av storstad (2), stad eller småstad (3), by på landet (4) samt bondgård eller landsbygd (5). Variabeln kodas om till en dummyvariabel där de som svarat storstad, förort och stad eller småstad (1-3) ges värde noll och de som svarat by på landet och bondgård eller landsbygd (4-5) ges värde ett.

Tabell 3. Stad-landsvariabeln

Variabel	Fråga	Kategorier
Boendeort	Which phrase on this card best describes the area where you live?	A big city (0) Suburbs or the outskirts of big city (0) Town or small city (0) Country village (1) Farm or home in countryside (1)

ESS Round 9: European Social Survey Round 9 Data, 2018

I svartalternativen nämns inga kriterier för vad som skiljer kategorierna åt, utan respondenten avgör själv vilket alternativ som är riktigt. Denna typ av slumpmässiga fel i insamlingen av datan leder till sämre reliabilitet (Esaiasson, m.fl., 2017), men då svartalternativen omkodas till två större grupper bör effekten vara försumbar.

3.4 Studiens beroende variabel

Studiens beroende variabel är det förtroende medborgarna har inför politikerna. Inom studiet av politisk tillit skiljer man mellan den generella tillit människor har inför det demokratiska systemet och den tillit man har inför specifika politiker: den förra kallas *diffust stöd* och den senare *specifikt stöd* (Easton, 1965). Det diffusa stödet är mer stabilt än det specifika och ger en slags reserv av tillit att falla tillbaka på när stöd för de styrande politikerna saknas. På så sätt accepterar medborgare att styras av politiker de inte röstade för (Marien, 2011). Tidigare forskning har mätt politisk tillit som såväl diffust stöd (Christensen & Lægreid, 2005; Mishler & Rose, 2001) som specifikt stöd (Stein m.fl. 2019). Studier som mäter politiskt tillit som diffust stöd inkluderar ofta uppfattningar om flera olika samhällsliga institutioner som parlament, regering, domstolar och polis. Marien (2011) menar att fördelen med detta tillvägagångssättet är att tillit mäts på ett brett sätt, men nackdelen är att det är oklart vilken del av det politiska systemet som mäts. Denna studie mäter politisk tillit i ett antal olika länder vilket betyder att det är viktigt att mäta på samma sätt. Graden av självständighet från politiken hos domstolen eller andra myndigheter skiljer sig åt mellan länder. För att säkerställa att det är just politisk tillit, och inte institutionell tillit som mäts låter studien det förtroende medborgare känner inför politiker indikera politiskt tillit.

Politiskt tillit mäts genom frågan *“Using this card, please tell me on a score of 0-10 how much you personally trust each of the institutions I read out”* där alternativet “politiker” används.

Tabell 4. Politisk tillit

Variabel	Fråga	Kategorier
Politisk tillit	Using this card, please tell me on a score of 0-10 how much you personally trust each of the institutions I read out. 0 means you do not trust an institution at all, and 10 means you have complete trust. <ul style="list-style-type: none">• Politicians	0 (No trust at all)
		1
		2
		3
		4
		5
		6
		7
		8
		9
10 (Complete trust)		

ESS Round 9: European Social Survey Round 9 Data, 2018

3.5 Kontrollvariabler

Syftet med denna studie är att undersöka huruvida geografisk plats förklarar variation i politisk tillit. Det är inte detsamma som att hävda att individens boendeplats är det enda som samvarierar med tillit: för att kontrollera för relevanta bakgrundsfaktorer krävs att hänsyn till tidigare förklaringar till politiskt tillit tas. Genom att kontrollera för variabler som kan tänkas påverka sambandet mellan studiens beroende och oberoende variabel minskar risken för att det ursprungliga sambandet var spuriöst eller undertryckt.

3.5.1 Social tillit

Variabeln social tillit är kopplad till kulturella förklaringar på makronivå, som hävdar att politisk tillit grundas i relationer till andra människor (Mishler & Rose, 2001; Norén Bretzer, 2005). Den sociala tilliten mäts som huruvida respondenten anser att andra människor är tillförlitliga eller inte. Frågan som ställts lyder “*Using this card, generally speaking, would you say that most people can be trusted, or that you can’t be too careful in dealing with people?*” där svarsalternativen går från längst en skala från 0-10. Denna operationalisering fångar vad

som kallas generell social tillit, alltså uppfattningen om att det går att lita på de människor vi möter i vårt dagliga liv oavsett om vi känner dem eller inte (Newton, Stolle & Zmerli, 2018).

3.5.2 Demografiska faktorer

Utifrån kulturella teorier på mikronivå, som framhäver vikten av individens socialisering när det gäller politisk tillit, kontrolleras för följande demografiska faktorer: kön, utbildning och klass. Kön kodas som en dummyvariabeln där kvinnor ges värde 1 och män värde 0. För att kontrollera för effekten av högre utbildning konstrueras en dummyvariabel där de som har examen från universitet på kandidatnivå, masternivå eller högre ges värde 1 och övriga värde 0. På så sätt görs en grov indelning mellan de som avlagt universitetsexamen och de som inte gjort det. Visserligen kan det finnas stora skillnader mellan de som endast fullgjort grundskola och de som avlagt motsvarande gymnasieexamen, med troligen har en universitetsexamen störst effekt på förtroendet. För att kontrollera för klass konstrueras en variabel där de som är arbetarklass får värde 1 och övriga värde 0. Variabeln utgår från frågan om vilket typ av arbete respondenten pappa hade när den tillfrågade var 14. De vars fäder hade arbetarklassyrken räknas då som arbetarklass. Även om denna operationalisering är något haltande kan den ändå tänkas fånga den socialisering in i en viss klass som sker i uppväxten.

3.5.3 Centraliserat eller decentraliserat land

Baserat på institutionella teorier på makronivå kontrolleras även för grad av centralisering i landet. En variabel skapas där svarande som härrör från länder med ett centraliserat styre ges värde 1, och svarande ifrån decentraliserade länder ges värde 0.

3.5.4 Tillfredsställelse med demokratin

För att mäta individens subjektiva uppfattning av politikens prestation kontrolleras för personens upplevda tillfredsställelse med demokratin. Variabeln mäts genom frågan “*And on the whole, how satisfied are you with the way democracy works in [country]?*” där svarsalternativen går från 0, extremt missnöjd, till 10, extremt nöjd. Det kan dock argumenteras för att variabeln “tillfredsställelse med demokrati” är samma sak som politiskt tillit: den har använts som indikator på tillit i tidigare studier (Kaase, 1999). Christensen och Læg Reid (2005) menar dock att fenomenen är såväl empiriskt som analytiskt urskiljbara, då tillfredsställelse är en smalare term som inte nödvändigtvis leder till tillit.

3.5.5 Landsspecifika effekter

Slutligen kontrollerar studien för landsspecifika effekter, genom att varje land behandlas som en dummyvariabel med övriga länder i referensgruppen i regressionsanalysen. På så sätt kan landsspecifika effekter som kan tänkas påverka sambandet mellan bostadsort och politisk tillit hållas konstanta. Det kan vara faktorer kopplade till såväl institutionella som kulturella teorier på makronivå, exempelvis landets landsbygdsolitik, storlek, kulturella faktorer, grad av transparens i förvaltningen, hur stor stad och land-klyftan i landet är, med mera. Då Italien är det land med flest antal svarande lämnas det som referenskategori.

4. Resultat

Nedan presenteras studiens resultat. Avsnittet är uppdelat i två delar och inleds med en korrelationsmatris, som visar hur variablerna rörande de alternativa förklaringarna samvarierar med den beroende och oberoende variabeln. I den andra delen presenteras och förklaras studiens regressionsanalys.

4.1 Korrelationsanalys

I korrelationsmatrisen nedan (tabell 5) ges en övergripande bild av hur de olika variablerna förhåller sig till varandra. Korrelationen mäts med *Pearsons r* som visar styrkan samt riktningen på sambandet där -1 är perfekt negativt samband, +1 perfekt positivt samband och 0 inget samband (Esaiasson m.fl., 2017). Signifikanta samband är utmärkta med en asterisk.

Tabell 5. Korrelationsmatris

	Politisk tillit	Bostadsort	Kön	Utbildning	Klass	Tillfredställelse med demokratin	Social tillit	Centralisering
Politisk tillit	1							
Bostadsort	-0,0103	1						
Kön	-0,0090	-0,0167*	1					
Utbildning	0,1009*	-0,1126*	0,0125*	1				
Klass	-0,0940*	0,1313*	0,0080	-0,2829*	1			
Tillfredställelse med demokratin	0,5558*	-0,0079	-0,0384*	0,0953*	-0,1096*	1		
Social tillit	0,3736*	-0,0087	-0,0229*	0,1529*	-0,1239*	0,3318*	1	
Centralisering	-0,1831*	-0,0261*	0,0176*	-0,0074	0,0904*	-0,2280*	-0,1391*	1

*= $P < 0,05$

Tabell 5 visar på ett svagt negativt samband mellan att bo på landsbygden och politisk tillit (-0,0103), men eftersom sambandet inte är statistiskt säkerställt kan korrelationen vara slumpmässig. Därmed bör inga slutsatser dras utifrån det. Vad gäller kön verkar det inte finnas något signifikant samband mellan könstillhörighet och politisk tillit, vilket är i linje med Norén Bretzers (2005) resultat. Däremot korrelerar politisk tillit svagt positivt med utbildning (0,1009), vilket indikerar att hög utbildning samvarierar med förtroende, och svagt negativt med variabeln klass (-0,0940), vilket betyder att en uppväxt i ett arbetarklasshem samvarierar med lägre förtroende. Något väntat korrelerar politisk tillit positivt med social tillit (0,3736), och ännu mer positivt med tillfredsställelse med demokratin (0,5558). Tillfredsställelse med demokratin är den variabel som starkast korrelerar med politisk tillit vilket är väntat då individer som är nöjda med politiken rimligen även har förtroende för den. Centralisering korrelerar negativt med politisk tillit (-0,1831) vilket kan tala för att medborgare i decentraliserade stater generellt har mer politiskt förtroende.

Hur övriga variabler korrelerar är av mindre intresse för denna studie, men värt att nämna kan vara att bostadsort korrelerar negativt med kön (-0,0167) och utbildning (-0,1126) men positivt med klass (0,1313). Detta tyder på att vara landsbygdsbo samvarierar med att vara man, utan hög utbildning och att vara uppvuxen i ett arbetarklasshem. Att bo på landsbygd korrelerar också svagt negativt med centralisering (-0,0261), vilket pekar på att decentraliserade stater samvarierar med fler landsbygdsbor. Dessutom verkar kvinnor vara något mindre nöjda med demokratin samt ha mindre social tillit jämfört med män. Detsamma verkar även gälla för personer ur arbetarklassen.

4.2 Regressionsanalys

I regressionsanalysen nedan prövas sambandet mellan den beroende och den oberoende variabeln. Den första modellen inkluderar den oberoende variabeln under kontroll för sociodemografiska faktorer. Modell två inkluderar de kontrollvariabler som rör kulturella teorier, och modell tre de rörande institutionella teorier. I den fjärde modellen kontrolleras för alla bakomliggande förklaringar samt landsspecifika effekter.

En möjlig felkälla vid regressionsanalys är multikollinearitet, alltså samvariation bland oberoende variabler. Det stör uppskattningen av variablernas effekt och förklaringskraft. Multikollinearitet kan dock upptäckas genom ett VIF-test (Variance Inflation Factor) där värdet

på variablerna ej bör överstiga 2,5 (Djurfeldt, 2009). I VIF-test med kontrollvariabler rörande bakomliggande förklaringar är alla värden inom gränsvärdet. När dummyvariablerna för varje land förs in uppvisar centraliseringsvariabeln multikollinearitet över gränsvärdet $VIF=2,5$, vilket tyder på att centraliseringsvariabeln och landsvariabeln korrelerar och därmed kontrollerar för samma sak. Därför har centraliseringsvariabeln uteslutits i den fullständiga modellen. Resultaten av VIF-testen kan ses i appendix 1.

Tabell 6. Regressionsanalys, beroende variabel politisk tillit

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Bostadsort	0.0626*	0.0377	-0.0188	-0.00555
	(0.0291)	(0.0272)	(0.0227)	(0.0238)
Kön	-0.0532	-0.00757		0.0909***
	(0.0281)	(0.0262)		(0.0226)
Utbildning	0.454***	0.197***		0.0788**
	(0.0337)	(0.0317)		(0.0276)
Klass	-0.361***	-0.192***		0.0160
	(0.0308)	(0.0288)		(0.0252)
Social tillit		0.368***		0.187***
		(0.00560)		(0.00531)
Tillfredsställelse med demokratin			0.522***	0.446***
			(0.00455)	(0.00519)
Centralisering			-0.266***	
			(0.0228)	
Österrike				0.509***
				(0.0571)
Belgien				1.013***
				(0.0628)
Bulgarien				0.284***
				(0.0635)
Schweiz				1.038***
				(0.0664)
Cypern				0.262**
				(0.0807)
Tjeckien				0.312***
				(0.0578)
Tyskland				0.448***
				(0.0585)
Estland				0.567***
				(0.0633)
Finland				0.868***
				(0.0642)
Frankrike				0.866***
				(0.0609)
Storbritannien				0.338***
				(0.0599)
Ungern				1.199***
				(0.0648)
Irland				0.595***
				(0.0594)
Nederländerna				1.465***
				(0.0644)
Norge				0.912***
				(0.0676)
Polen				0.0716
				(0.0683)
Slovenien				0.0190
				(0.0718)
Konstant	3.994***	2.007***	1.189***	-0.198***
	(0.0327)	(0.0430)	(0.0335)	(0.0569)
Observationer	28527	28474	32419	27800
R^2	0.015	0.145	0.312	0.375
Justerat R^2	0.015	0.144	0.312	0.375

Standardfel inom parenteser.

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Analysens viktigaste resultat ses i den sista modellen med alla variabler inkluderade där inget signifikant samband uppmätts mellan bostadsort och politisk tillit. Resultatet är något förvånande givet att studiens förväntade resultat var ett negativt samband mellan att bo på landet och politikerförtroende. Inte heller i modell 2 och 3 uppvisas ett signifikant samband mellan den beroende och oberoende variabeln. I den första modellen, under kontroll för endast sociodemografiska faktorer, ses ett svagt positivt samband (0,0626). Att sambandet är positivt innebär att det ska tolkas som att landsbygdsbor generellt ligger 0,06 steg högre på den 11-gradiga tillitsskalan. Sambandet är dock endast signifikant på 5%-nivån vilket är den svagare nivån och signifikansen försvinner som sagt i den fullständiga modellen vilket talar för att sambandet var spuriöst. Möjliga orsaker till det uteblivna sambandet diskuteras mer ingående i diskussionsdelen.

Den variabel som starkast samvarierar med politisk tillit är nöjdhet med demokratin (0,446, signifikant på högsta nivån), även om effekten sjönk något jämfört med i modell 4 (0,522). Att variabeln har en stark effekt var väntat givet den starka korrelationen mellan de två variablerna. Sambandet kan tolkas som att ett steg mer tillfreds med demokratin ger nästan ett halvt steg mer på tillitsskalan. Även Christensen och Lægreid (2005) fann att tillfredsställelse med demokratin var den starkaste indikatorn på politisk tillit. Som tidigare nämnt kan begreppen "tillit" och "tillfredsställelse" anses vara något överlappande, vilket kan göra det problematiskt att låta det ena begreppet förklara det andra. I studiens VIF-test uppvisade dock variabeln ett värde under gränsvärdet och multikollinearitet mellan tillfredsställelse med demokratin och politisk tillit bör således inte vara en störande faktor i analysen. Social tillit var den näst starkaste indikatorn för politisk tillit (0,187, signifikant på högsta nivån). Ett steg mer social tillit ger alltså 0,187 steg mer politisk tillit. Sambandet mellan social och politisk tillit har dock sjunkit något i den fulla modellen jämfört med den andra modellen. Att bo i ett centraliserat land har en negativ korrelation med tillit i modell tre (-0,266). Centralisering kan därmed vara en av de landsspecifika faktorerna som påverkar tilliten. I de två första modellerna har kön ingen signifikant effekt men i den sista modellen finns en positiv korrelation mellan kön och tillit (0,0909, signifikant på högsta nivån). Att vara kvinna samvarierar alltså med något högre politikerförtroende. Sambandet mellan tillit och hög utbildning sjunker i den fullständiga modellen (0,0788, signifikant på högsta nivån) och effekten av att vara uppvuxen i arbetarklasshem försvinner helt.

Det justerade R²-värdet för den fullständiga modellen är 0,375 vilket betyder att den förklarar

ca 38% av variansen i politikerförtroende. R2-värdet för modell tre (0,312) är drygt det dubbla jämfört med modell två (0,144). Det talar för att institutionella förklaringar på mikronivå var den teori som hade störst förklaringskraft av de bakomliggande förklaringarna presenterade i del 2.4. För modell ett är R2-värdet 0,015 vilket talar för att endast sociodemografiska faktorer förklarar en mycket liten del av variansen i politisk tillit, ca 1,5%.

5. Diskussion

I diskussionsdelen sammanfattas studiens resultat och möjliga förklaringar till avsaknaden av samband mellan den beroende och oberoende variabeln diskuteras. Tre möjliga förklaringar till det uteblivna resultatet förs fram. Slutligen ges förslag på vidare forskning inom ämnet.

5.1 Har stad och land-klyftan förklaringskraft vad gällande skillnader i politisk tillit?

Studien utgick främst från Rokkan och Urwins (1983) teori om centrum och periferier, som menar att den maktobalans som existerar mellan centrala områden och mer avlägsna områden ger upphov till spänningar i relationen mellan dem. Periferin är underordnad centrumet såväl ekonomiskt som kulturellt och politiskt. De olika förutsättningar har gett upphov till en klyfta mellan stad och landsbygd som märks i både levnadsförhållanden och värderingar (Andersson m.fl., 2017). Spänningarna mellan centrum och periferi förväntades "spilla över" på den tillit som boende i perifera områden har för politiker. Studiens förväntade resultat var därmed att bostadsort skulle ha en effekt på politisk tillit, på så sätt att landsbygdsbor har mindre politikerförtroende. Trots det uppmättes inget signifikant resultat i studien vilket innebär att stad och land-klyftan inte verkar ha en effekt på politisk tillit, varken negativ eller positiv. Utan statistisk signifikans kan inte nollhypotesen avfärdas, vilket betyder att det inte kan uteslutas att sambandet är slumpmässigt. Resultatet skiljer sig från Stein m.fl. (2019) studie av tilliten i perifera områden i Norge, som fann att avstånd från politiskt centrum förklarade viss varians i politisk tillit. Nedan ges tre möjliga förklaringar till att studien inte fann något resultat.

Den första möjliga förklaringen är att resultaten är korrekta och klyftan mellan stad och land inte har något effekt på politisk tillit. Korrelationsmatrisen visar att det på aggregerad nivå inte uppmättes någon signifikant korrelation mellan de två variablerna med starkast förklaringskraft, tillfredsställelse med demokratin och social tillit, och bostadsort. Detta indikerar att de faktorer som leder till politisk tillit inte påverkas av stad och land-klyftan.

Resultaten motsäger då centrum och periferi-teorin samt Stein m.fl. (2019) resultat vilket kan tala för att Norge bör ses som ett avvikande fall gällande politisk tillit. Att effekterna av stad och land-klyftan skulle märkas starkare i Norge än i andra länder är dock förvånande givet att landet för en aktiv landsbygdspolitik (Gulbrandsen, 2005).

Det är också möjligt att den högre sociala tilliten på landsbygden (Eriksson, Hochwälder & Sellströms, 2011; Sørensen, 2016) väger upp för den bristande politiska tilliten. Kulturella teorier rörande uppkomsten av politisk tillit menar att orsakerna till förtroende återfinns utanför den politiska sfären i en social kontext. Resultatdelen visar dock, i enlighet med tidigare forskning att variablerna kopplade till institutionella teorier förklarar större del av variansen i tillit än variablerna kopplade till kulturella teorier vilket gör denna möjlighet mindre sannolik.

En sista förklaring är att brister i studiens utformning gör att resultaten inte är pålitliga. Detta skulle exempelvis kunna bero på bristande operationalisering av den oberoende variabeln bostadsort. Det är möjligt att tilliten främst påverkas av avstånd till politiskt centrum, snarare än att bo på landet. Det skulle i så fall förklara varför Stein m.fl. (2019) finner en effekt, då de låter avstånd till huvudstaden vara oberoende variabel. Det är också möjligt att studien, trots kontroll för alternativa förklaringar och landsspecifika effekter, lider av *omitted variable bias*, alltså att variabler som korrelerar med både den beroende och oberoende variabeln utelämnats ur analysen.

Även om studien inte fann något samband mellan bostadsort och tillit tyder resultaten på att de institutionella förklaringarna hade bättre förklaringskraft jämfört med kulturella förklaringar. Detta är i linje med resultat från tidigare teoritestande studier (Mishler & Rose, 2001; Norén Bretzer, 2005). Den variabel som hade starkast effekt på tillit var tillfredsställelse med demokrati vilket bekräftar resultat från tidigare forskning (Christensen & Lægreid, 2005). Troligtvis är teorierna dock inte ömsesidigt uteslutande utan institutionella och kulturella faktorer bidrar gemensamt till att skapa tillit. Detta antagande stöds av att social tillit var den näst starkaste indikatorn på politiskt tillit i studien. Gällande de sociodemografiska variablerna var effekten av kön starkast vilket innebär att kvinnor förväntas vara med tillitsfulla än män. Norén Bretzer (2005) fann inget effekt av kön i sin studie av tillit i Sverige. Dessa motstridiga resultat kan bero på att Sverige är ett avvikande land vad gäller jämställdhet, så att effekten av könstillhörighet försvinner i en svensk kontext. Att ha en hög utbildning gav också en positiv

effekt på tilliten vilket var väntat givet tidigare forskning (Hooghe, Marien & de Vroome, 2012; Hooghe, Dassonneville & Marien, 2015).

5.2 Slutsats

Sammanfattningsvis fann studien ingen signifikant effekt av stad och land-klyftan på politisk tillit. Att studiens resultat är inkonsekvent med tidigare forskning (Stein m.fl. 2019) talar för att fler studier krävs för att fastställa huruvida det faktiskt existerar en tillitsklyfta. Bostadsortens effekt på den sociala tilliten, däremot, är ett mer välutforskat område där man funnit skillnader mellan stad och land (Eriksson, Hochwälder & Sellströms, 2011; Sørensen, 2016). Ett möjligt scenario är att landsbygdsområden nedprioriteras politiskt, vilket enligt institutionella teorier bör leda till lägre tillit men att landsbygdens sociala tillit väger upp för den effekten. Även detta är något för vidare forskning att undersöka. Studien har dock bidragit med kunskap i form av att den bekräftat tidigare forskning kring institutionella och kulturella förklaringar till politisk tillit som funnit att de institutionella teorierna har starkare förklaringskraft.

6. Referenser

Andersson, U., Ohlsson, J., Oscarsson, H. & Oskarsson, M. (2017). Larmar och gör sig till. I U. Andersson, J. Ohlsson, H. Oscarsson & M. Oskarsson (Red.), *Larmar och gör sig till: SOM-undersökningen 2016* (s. 11-38). Göteborg: SOM-Institutet.

Binelli, C., & Loveless, M. (2016). The urban-rural divide: Perceptions of Income and Social Inequality in Central and Eastern Europe. *The Economics of Transition*, 24(2), 211-231. doi: 10.1111/ecot.12087

Christensen, T., & Lægreid, P. (2005). TRUST IN GOVERNMENT: The Relative Importance of Service Satisfaction, Political Factors, and Demography. *Public Performance & Management Review*, 28(4), 487-511. doi: [10.1080/15309576.2005.11051848](https://doi.org/10.1080/15309576.2005.11051848)

Dahlberg, S., Holmberg, S., Rothstein, B., Alvarado Pachon, N. & Richard S. (2018). The Quality of Government Basic Dataset, version Jan18. University of Gothenburg: The Quality of Government Institute, <http://www.qog.pol.gu.se>. doi:10.18157/QoGBasJan18

Delhey, J., & Newton, K. (2005). Predicting Cross-National Levels of Social Trust: Global Pattern or Nordic Exceptionalism? *European Sociological Review*, 21(4), 311-327. doi: <https://doi.org/10.1093/esr/jci022>

Djurfeldt, G. (2009) Multipel Regressionsanalys (MRA). I G. Djurfeldt & M. Barmark (Red.), *Statistisk verktygslåda 2: multivariat analys* (s. 105-124). Lund: Studentlitteratur AB

Easton, D. (1965). *A Framework for Political Analysis*. London: Prentice-Hall International.

Eriksson, U., Hochwälder, J., & Sellström, E. (2011). Perceptions of Community Trust and Safety - Consequences for Children's Well-Being in Rural and Urban Contexts. *Acta Paediatrica*, 100(10), 1373-8. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1651-2227.2011.02346.x>

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.

ESS Round 9: European Social Survey Round 9 Data (2018). Data file edition 1.1. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC. [doi:10.21338/NSD-ESS9-2018](https://doi.org/10.21338/NSD-ESS9-2018).

Gulbrandsen, T. (2005). Norway: Trust Among Elites in a Corporatist Democracy. *Comparative Sociology*, 4(1-2), 115-136. doi: <https://doi.org/10.1163/1569133054622003>

Hooghe, M., Dassonneville, R., & Marien, S. (2015). The Impact of Education on the Development of Political Trust: Results from a Five-Year Panel Study among Late Adolescents and Young Adults in Belgium. *Political Studies*, 63(1), 123-141. doi: <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12102>

Hooghe, M., Marien, S., & De Vroome, T. (2012). The cognitive basis of trust. The relation between education, cognitive ability, and generalized and political trust. *Intelligence*, 40(6), 604-613. doi: <https://doi.org/10.1016/j.intell.2012.08.006>

Jennings, W., & Stoker, G. (2016). *The Bifurcation of Politics: Two Englands*. *The Political Quarterly*, 87(3), 372-382. doi: <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12228>

Kaase, M. (1999). Interpersonal Trust, Political Trust and Non-Institutionalised Political Participation in Western Europe. *Western European Politics*, 22(3), 1-21. doi: <https://doi.org/10.1080/01402389908425313>

Marien, S. (2011). Measuring Political Trust across Time and Space. I S. Zmerli & M. Hooghe (Red.), *Political Trust: Why Context Matters* (s. 13-46). Colchester: ECPR Press.

Marien, S. & Hooghe, M. (2011). Does political trust matter? An empirical investigation into the relation between political trust and support for law compliance. *European Journal of Political Research*, 50(2), 267-291. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2010.01930.x>

Mishler, W., Rose, R. (2001). WHAT ARE THE ORIGINS OF POLITICAL TRUST? Testing Institutional and Cultural Theories in Post-Communist Societies. *Comparative Political Studies*, 34(1), 30-62. doi: <https://doi.org/10.1177/0010414001034001002>

Newton, K., Stolle, D., & Zmerli, S. (2018). Social and Political Trust. I E. M. Uslaner (Red.), *The Oxford Handbook of Social and Political Trust* (s. 37-56). New York: Oxford University Press.

Norén Bretzer, Y. (2005). *Att förklara politiskt förtroende: Betydelsen av socialt kapital och rättvisa procedurer* (Doktorsavhandling, Studier i Politik, 94). Göteborg: Göteborgs Universitet. Hämtad från: https://gu.se/digitalAssets/1226/1226168_Att_f_rklara_POLITISKT_F_RTROENDE_ylva_noren_bretzer.pdf

Putnam, R. D. (2011). *Den fungerande demokratin: Medborgarandans rötter i Italien*. Stockholm: SNS Förlag.

Rokkan, S., & Urwin, D. W. (1983). *Economy, Territory, Identity: Politics of West European Peripheries*. London: Sage.

Rothstein, B., & Stolle, D. (2003). Social Capital, Impartiality and the Welfare State: An Institutional Approach. I M. Hooghe & D. Stolle (Red.), *Generating Social Capital* (s. 191-210). New York: Palgrave Macmillian.

Schoon, I., Cheng, H., Gale, C., Batty, G., & Deary, I. (2010). Social status, cognitive ability, and educational attainment as predictors of liberal social attitudes and political trust. *Intelligence*, 38(1), 144-150. doi: <https://doi.org/10.1016/j.intell.2009.09.005>

Stein, J., Buck, M., & Björnå, H. (2019). The centre-periphery dimension and trust in politicians: the case of Norway. *Territory, Politics, Governance*, 1-19. doi: <https://doi.org/10.1080/21622671.2019.1624191>

Sztompka, P. (1998). Trust, Distrust and Two Paradoxes of Democracy. *European Journal of Social Theory*, 1(1), 19-32.

Sørensen, J. F. L. (2016). Rural-Urban Differences in Bonding and Bridging Social Capital. *Regional Studies*, 50(3), 391-410. doi: <https://doi.org/10.1080/00343404.2014.918945>

Teorell, J., & Svensson, T. (2016). *Att fråga och att svara: Samhällsvetenskaplig metod*. Stockholm: Liber

Appendix 1, VIF-test

VIF-test 1

Variabel	VIF	1/VIF
Tillfredsställelse med demokratin	1,17	0,853692
Social tillit	1,15	0,871531
Klass	1,12	0,896592
Utbildning	1,11	0,898731
Centralisering	1,07	0,974114
Bostadsort	1,03	0,974114
Kön	1	0,997104
Medelvärde VIF	1,09	

VIF-test 2

Variabel	VIF	1/VIF
Bostadsort	1,06	0,943314
Kön	1,01	0,994242
Utbildning	1,14	0,874443
Klass	1,15	0,872293
Social tillit	1,23	0,810366
Tillfredsställelse med demokratin	1,3	0,771018
Centralisering	8,08	0,123835
Österrike	2,34	0,427508
Belgien	1,97	0,507542
Bulgarien	1,65	0,6050525
Schweiz	1,86	0,537960
Cypern	1,52	0,659649
Tjeckien	2,29	0,436692
Tyskland	2,21	0,451992
Estland	1,58	0,632463
Finland	1,94	0,515509
Frankrike	1,64	0,609623
Storbritannien	1,69	0,593192
Ungern	1,53	0,652266
Irland	1,69	0,590162
Nederländerna	-	-
Norge	1,56	0,642096
Polen	1,46	0,683876
Slovenien	1,39	0,719819
Medelvärde VIF	1,88	